Docnr7

From: 5.1.2.e <5.1.2.e @stichtinglos.nl>
Date: Friday, October 9, 2026, 1:26 PM
To: "postbus@eerstekamer.nl" <postbus@eerstekamer.nl>
Subject: Brief voor bespreking wet terugkeer en vreemdelingenbewaring dinsdag 13 oktober

---

Attachments:
Brief Eerste Kamer Wtvb.pdf

U ontvangt niet vaak e-mail van 5.1.2.e @stichtinglos.nl. Ontdek waarom dit belangrijk is

Geachte postbus,

In aanloop naar de behandeling van de Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring en de bijbehorende novelle **aanstaande dinsdag** stuur ik u hierbij een brief met aandachtspunten en mogelijke vragen voor de leden van de Eerste Kamer.

Wij hopen dat de brief kan bijdragen aan de voorbereiding op het debat en de leden aanknopingspunten biedt voor vragen aan de minister en mogelijke toezeggingen.

Zou u de brief willen doorgeleiden aan de leden van de Eerste Kamer?

Alvast hartelijk dank voor uw medewerking.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
Coördinator Meldpunt Vreemdelingendetentie
Werkdagen: ma, wo, do, vr
5.1.2.e @stichtinglos.nl

Nieuwsbrief ontvangen? Stuur een mail en meld u aan!
www.meldpuntvreemdelingendetentie.nl | info@meldpuntvreemdelingendetentie.nl | 0702211767 | Gratis vanuit detentie op 08003388776

Meldpunt vreemdelingendetentie 0800-3388776 (gratis)

Stichting Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt

9 oktober 2026

Onderwerp: Inbreng voor de behandeling van de Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring en de novelle

Geachte leden van de Eerste Kamer,

Met het oog op de behandeling van de Wet terugkeer en vreemdelingenbewaring en de bijbehorende novelle aanstaande dinsdag 13 oktober vragen wij uw aandacht voor een aantal punten die tijdens het debat aan de orde kunnen worden gesteld. Per onderwerp doen wij concrete suggesties voor vragen en mogelijke toezeggingen aan de minister.

Lockdown

De minister heeft in de Tweede Kamer benadrukt dat personeelstekorten geen reden mogen zijn voor een lockdown. Tegelijkertijd gaf hij aan dat personeelstekorten er wel toe kunnen leiden dat het dagprogramma niet volledig kan worden uitgevoerd. Ook in de schriftelijke beantwoording aan de Eerste Kamer stelt de minister dat bij onvoldoende personeel minder vreemdelingen in bewaring zouden kunnen worden gesteld.

In de praktijk zijn echter signalen dat personeelstekorten wel degelijk structureel leiden tot zeer langdurige insluiting. Ook afgelopen zomer verbleven vreemdelingen in het Detentiecentrum Rotterdam gedurende langere perioden tot circa 22 uur per dag achter gesloten deuren.

Daarnaast stellen wij voor de volgende toezeggingen te vragen:

- **dat de directeur bij het opleggen van een lockdown expliciet motiveert waarom minder ingrijpende maatregelen niet volstaan;**
- **dat de minister alsnog duidelijke criteria geeft voor de verschillende fasen van de lockdown en voor overgang naar een minder ingrijpend regime, inclusief de afbouw;**
- **dat personeelstekorten nooit zullen leiden tot een feitelijke lockdown of langdurige insluiting die daarmee vergelijkbaar is, en concreet aangeven welke maatregelen worden getroffen om dit in de praktijk te voorkomen?**
- **dat de minister toezegt dat deze criteria ook daadwerkelijk worden gebruikt bij de besluitvorming en evaluatie van een lockdown.**

Beheersregime

Het beheersregime wordt in de praktijk feitelijk al toegepast op afdelingen binnen Detentiecentrum Rotterdam, terwijl de wettelijke regeling hiervoor nog moet worden vastgelegd. Daarmee is het van groot belang dat voor ingeslotenen duidelijk is waarom zij onder dit regime worden geplaatst, hoe de afweging wordt gemaakt en onder welke voorwaarden zij er weer uit kunnen komen.

Op dit moment is onvoldoende duidelijk welke concrete criteria worden gehanteerd voor plaatsing en verlenging. De invulling wordt als maatwerk toegepast, maar juist daardoor bestaat het risico op verschillen in toepassing en blijft voor ingeslotenen onduidelijk welke omstandigheden bepalen hoe lang zij aan het regime worden onderworpen.

Juist omdat het regime telkens met zes weken kan worden verlengd en er geen wettelijke maximumduur geldt, zijn duidelijke criteria en een goede uitstroomregeling van belang. Ook moet worden voorkomen dat het beheersregime in de praktijk een verlengstuk wordt van isolatie. Wij zien dat mensen vanuit een isoleercel standaard in het beheersregime worden geplaatst.

Wij stellen daarom voor de minister te vragen:

- **Welke concrete criteria bepalen of iemand onder het beheersregime wordt geplaatst?**
- **Welke criteria bepalen wanneer iemand weer uit het beheersregime komt? Kan de minister toezeggen dat hierover voor ingeslotenen duidelijkheid wordt verschaft?**
- **Kan de minister toezeggen dat iedere plaatsing en verlenging individueel wordt gemotiveerd en periodiek wordt herbeoordeeld?**
- **Hoe wordt voorkomen dat het beheersregime een verlengstuk van isolatie wordt?**
- **Op welke wijze wordt gemonitord op gebruik van het beheersregime?**
- **Kan de minister toezeggen dat het beheersregime primair ziet op de beperking van bewegingsvrijheid binnen het detentiecentrum en deelname aan dagprogramma, en niet op het verder beperken van voorzieningen en communicatiemogelijkheden binnen de verblijfsruimte?**
- **Kan de minister toezeggen dat de toepassing van het beheersregime en de gevolgen daarvan voor ingeslotenen worden geëvalueerd en gerapporteerd?**

Omvang van het beheersregime

Onduidelijk is niet alleen wie onder het beheersregime wordt geplaatst, maar ook hoe groot het beheersregime als geheel mag worden. De wet lijkt geen maximum te stellen aan het aantal afdelingen of het aantal vreemdelingen dat tegelijkertijd onder het beheersregime kan vallen. In eerdere parlementaire stukken werd uitgegaan van een beheersregime voor slechts een beperkt deel van de populatie, ongeveer 5 tot 10 procent. Het is echter niet duidelijk of dit een uitgangspunt, een verwachting of een daadwerkelijke begrenzing is.

Parkstraat 32
2514 JK Den Haag
info@meldpuntvreemdelingendetentie.nl

- **Kan de minister toezeggen dat het beheersregime daadwerkelijk beperkt blijft tot een kleine, afgebakende groep en dat niet een substantieel deel van de populatie onder dit regime kan worden geplaatst?**
- **Kan de minister toezeggen dat de Kamer periodiek wordt geïnformeerd over het aantal vreemdelingen dat onder het beheersregime verblijft, de duur van hun verblijf en het aantal verlengingen?**
- **Kan de minister toelichten welke waarborg voorkomt dat het beheersregime in de praktijk uitgroeit tot een structureel regime voor een groot deel van de populatie?**

Insluitingsuren

Door het amendement is het maximumaantal insluitingsuren verhoogd van 12 naar 15 uur per etmaal. De minister heeft dit amendement zelf afgeraden en daarbij aangegeven dat 15 uur insluiting dicht in de buurt komt van het beheersregime van 17 uur.

Het gaat hierbij om een maximum en niet om een standaard aantal insluitingsuren.

- **Kan de minister expliciet toezeggen dat de verhoging naar maximaal 15 uur niet betekent dat 15 uur insluiting de reguliere praktijk of standaard wordt?**
- **Kan de minister toezeggen dat steeds wordt uitgegaan van het minimaal noodzakelijke aantal uren insluiting en dat een langere insluiting afzonderlijk wordt gemotiveerd?**
- **Hoe wordt voorkomen dat personeelstekorten in de praktijk leiden tot structureel langere insluitingsuren?**

Isolatie

De regering erkent dat afzondering schadelijke gevolgen kan hebben en stelt dat isolatie alleen in het uiterste geval moet worden toegepast. Tegelijkertijd is niet duidelijk genoeg welke concrete criteria bepalen wanneer isolatie noodzakelijk is en welke waarborgen voorkomen dat deze maatregel te gemakkelijk of te lang wordt toegepast.

Uit cijfers die middels een Woo-verzoek zijn verkregen, blijkt echter dat de isoleercel jaarlijks meer dan 1.000 keer wordt gebruikt. In 2024 werden bijna 650 personen in een isoleercel geplaatst. Het komt dus heel vaak voor dat vreemdelingen meerdere keren in een isoleercel terecht komen. Deze cijfers roepen de vraag op hoe de praktijk zich verhoudt tot het uitgangspunt dat isolatie slechts als uiterste middel wordt ingezet.

- **In het wetsvoorstel wordt gesproken over een 'strafcel'. Waarom wordt deze term gebruikt binnen bestuursrechtelijke vreemdelingenbewaring en betreft dit feitelijk een vorm van afzondering?**

Parkstraat 32
2514 JK Den Haag
info@meldpuntvreemdelingendetentie.nl

- **Kan de minister aangeven hoe hij de hoeveelheid isoleercelplaatsingen beoordeelt in het licht van het uitgangspunt dat isolatie zo min mogelijk en uitsluitend als ultimum remedium wordt toegepast?**
- **Kan de minister concreet aangeven wanneer isolatie wel en niet mag worden toegepast en toezeggen dat dit strikt als ultimum remedium wordt ingezet?**
- **Hoe wordt gewaarborgd dat isolatie niet wordt toegepast op een wijze die de medische of psychische situatie van een vreemdeling verder verslechtert?**
- **Daarnaast zijn er signalen dat isolatie in de praktijk zeer regelmatig voorafgaand aan uitzetting wordt toegepast, terwijl dit niet zo geregistreerd wordt.**

Gebruik van mechanische middelen

- **Kan de minister aangeven of mechanische middelen momenteel worden bevestigd aan het lichaam van vreemdelingen tijdens afzondering en, zo ja, welke middelen worden ingezet en hoe vaak dit in de afgelopen jaren is gebeurd?**
- **Kan de minister toelichten waarom het noodzakelijk is deze bevoegdheid wettelijk vast te leggen, als dergelijke middelen momenteel niet of nauwelijks worden toegepast in de vreemdelingenbewaring?**
- **Kan de minister aangeven welke regels gelden voor het gebruik van mechanische middelen tijdens isolatie en welke waarborgen daarbij gelden?**
- **Kan de minister toezeggen dat mechanische middelen alleen in uiterste noodsituaties kunnen worden toegepast en dat de Tweede en Eerste Kamer wordt geïnformeerd wanneer deze bevoegdheid voor het eerst wordt ingezet?**
- **Welke minder ingrijpende alternatieven zijn onderzocht en hoe wordt voorkomen dat mechanische middelen in de praktijk worden genormaliseerd?**
- **Kan de minister toezeggen dat de Tweede en Eerste Kamer periodiek wordt geïnformeerd over de frequentie, duur en omstandigheden van isolatie, inclusief het gebruik van mechanische middelen?**

Visitatie

De minister heeft in de Tweede Kamer benadrukt dat visitatie slechts in uitzonderlijke, wettelijk limitatief omschreven situaties mag plaatsvinden en dat de bodyscanner de standaard moet zijn. Ook heeft de minister aangegeven dat visitatie bij plaatsing in een observatiecel en na bezoek juist zou moeten worden vervangen door controle met de bodyscanner.

In de praktijk blijkt echter dat bij plaatsing in een isoleercel nog steeds standaard wordt gevisiteerd en dat visitaties ook op andere momenten plaatsvinden. Ook zijn er signalen dat daarbij niet altijd wordt voldaan aan de wettelijke waarborgen, bijvoorbeeld ten aanzien van het geslacht van de uitvoerende medewerker.

- **Kan de minister bevestigen dat visitatie nooit een standaardprocedure mag zijn, ook niet bij plaatsing in een isolatie- of observatiecel?**
- **Kan de minister toezeggen dat de bodyscanner daadwerkelijk de standaardmethode voor controle wordt op alle momenten waarop controle noodzakelijk is?**
- **Kan de minister aangeven hoe wordt gecontroleerd dat de wettelijke uitzonderingsgronden voor visitatie in de praktijk daadwerkelijk worden nageleefd?**
- **Kan de minister toezeggen dat visitaties uitsluitend worden uitgevoerd en worden bijgewoond door personen van hetzelfde geslacht als de vreemdeling en dat hierop actief wordt toegezien?**
- **Kan de minister toezeggen dat de Eerste en Tweede Kamer wordt geïnformeerd over de frequentie en redenen van visitaties, zodat kan worden gecontroleerd of visitatie daadwerkelijk een uitzonderingsmaatregel blijft?**

Strafbaarheid niet-meewerken aan vertrek

Het wetsvoorstel maakt het niet opvolgen van een vordering om mee te werken aan vertrek strafbaar. De formulering dat van een vreemdeling "medewerking kan worden gevorderd aan het vertrek uit Nederland" is echter breed.

- **Kan de minister concreet aangeven welke handelingen onder deze vordering kunnen vallen, en waar de grens ligt?**
- **Kan de minister toezeggen dat alleen duidelijk omschreven en noodzakelijke handelingen kunnen worden gevorderd en dat vreemdelingen vooraf duidelijk wordt gemaakt wat van hen wordt verlangd?**
- **Hoe verhoudt deze nieuwe strafbaarstelling zich tot de proportionaliteit van strafrechtelijke handhaving, zeker wanneer het gaat om handelingen waarbij de vreemdeling feitelijk geen invloed heeft op het daadwerkelijk kunnen vertrekken?**
- **Kan de minister toelichten hoe deze strafbaarstelling zich verhoudt tot de nieuwe wet Straf voor "terugkeerfrustreerders" die momenteel in consultatie is?**

Afwijkingsmogelijkheid bij uitzonderlijke omstandigheden

Het wetsvoorstel maakt het mogelijk om bij uitzonderlijke omstandigheden af te wijken van onder meer de regels over insluiting, dagbesteding en bezoek. Deze afwijking kan telkens met twee maanden worden verlengd, zonder wettelijke maximumduur.

- **Kan de minister toezeggen dat de afwijkingsbevoegdheid zo licht mogelijk wordt toegepast en dat niet automatisch alle mogelijke beperkingen tegelijk worden opgelegd?**

Parkstraat 32
2514 JK Den Haag
info@meldpuntvreemdelingendetentie.nl

- **Kan de minister toezeggen dat per afzonderlijke beperking wordt beoordeeld en gemotiveerd waarom deze noodzakelijk en proportioneel is, én dat daarbij ook wordt gekeken naar de cumulatieve gevolgen van de verschillende beperkingen voor de vreemdeling?**
- **Kan de minister toezeggen dat dagelijks opnieuw wordt beoordeeld of de beperkingen nog noodzakelijk zijn en of met minder ingrijpende maatregelen kan worden volstaan?**
- **Kan de minister toezeggen dat de ministeriële regeling hierover ook concrete waarborgen bevat en deze regeling actief aan de Eerste en Tweede Kamer wordt toegezonden?**

Met vriendelijke groet,

Meldpunt vreemdelingendetentie, onderdeel van Stichting LOS

Mede ondertekend door:

STEK voor Stad en Kerk

Stichting Vidk

Stichting Here to Support

Stichting ROS

Stichting GAST

Stichting SNOV

Stichting STIL Utrecht

Stichting Human Rights Initiatives

5.1.2.e

5.1.2.e

info@meldpuntvreemdelingendetentie.nl